

SILLABUS

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu, kreditlərin sayı	PHIL 101 Fəlsəfəyə giriş, 6 AKTS
	Departament	Political Science and Philosophy
	Program (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	2023/24-cü tədris ilinin payız semestri
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	Ruslan Xəlilov
	E-mail:	ruslan.khalilov@khazar.org
	Telefon:	
	Mühazirə otağı/Cədvəl	Məhsəti k. 41 (Neftçilər Kampusu), otaq 206
Məsləhət saatları	Razılaşdırılaraq təyin etmə ilə	
Prerekvizitlər		
Tədris dili	Azərbaycan	
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Məcburi	
Dərslilər və əlavə ədəbiyyat	<p>Əsas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fəlsəfə (dərslik), Z. Hacıyev, Bakı, 2001 2. Fəlsəfə tarixi, M. Zeynalov, Bakı, 2000 3. XX əsr qərb fəlsəfəsi tarixi, F. İsmayılov, Bakı, 1999 4. Şərq fəlsəfəsi, Z. Məmmədov, Bakı, 1999 5. Введение в философию, И. Фролов, 2003 6. Всемирная история философий, Л. Ясперс, Наука, 2000 7. Felsefe tarihi, M. Gökberk, İstanbul, 1993 8. Philosophy in the Modern World, Anthony Kenny, 2007 9. Medieval Philosophy, Anthony Kenny, 2005 10. Ancient Philosophy, Anthony Kenny, 2004 <p>Əlavə:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Всемирная история философий, Л. Ясперс, Наука, 2000 2. История западной философии, Б. Рассел, 1945 3. Philosophical Analysis in the Twentieth Century, Scott Soames, 2003 <p>Qeyd: Bu siyahıda olmayan əlavə materiallar həftəlik olaraq tələbələr üçün müəllim tərəfindən təmin olunacaq.</p>	
Kursun veb saytı	khazar.org	
Kursun təsviri	Fəlsəfəni dünya haqqında elm kimi, dünyanın dərk edilməsi üsulları haqqında bir sistem kimi, həmçinin insan ideyalarının sosial mənbələri haqqında bilik kimi qəbul etmək olar. Fəlsəfə mövcudat, mövcud olanlar haqqında elm olub, onları təsvir və izah edir, eləcə də baş verə biləcək hadisələri əvvəlcədən proqnozlaşdırma bilir. Mənəvi dəyərlər mövqeyindən çıxış edərək həyatın daha düzgün şəkildə qavranılmasına xidmət edir	
Kursun məqsədləri	<p>Bu fənnin tədrisi qarşısına aşağıdakı məqsədləri qoyur:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fəlsəfi biliyin yaranması, inkişafı və onun əsas predmetinin müəyyən edilməsinin təhlil və 	

	<p>müzakirə edilməsi.</p> <p>2. Fəlsəfənin və digər elmlərin qarşılıqlı əlaqə və münasibətlərinin təhlil və müzakirə edilməsi.</p> <p>3. Fəlsəfə tarixində qərb və şərq sivilizasiyalarının yeri və rolunun təhlil və müzakirə edilməsi.</p> <p>4. Fəlsəfə tarixində dövrləşmə; hər bir dövrün əsas ideyalarının və xarakterik xüsusiyyətlərinin təhlil və müzakirə edilməsi.</p> <p>5. Müasir dövr qərb fəlsəfəsinin əsas cərəyanları və onların nümayəndələrinin fəlsəfi baxışlarının təhlil və müzakirə edilməsi.</p>		
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	<p>Gözlənilən nəticələr:</p> <p>Fəlsəfəyə giriş dərindən əsas gözlənilən nəticələr aşağıdakılardır:</p> <p>Keçirilən hər bir dərisdə fəal şəkildə iştirak edən və kursu müvəffəqiyyətlə başa vuran tələbə,</p> <p>1. Fəlsəfə və fəlsəfə tarixi haqqında geniş və zəruri biliklərə sahib olacaq (koqnitiv nəticə- biliklənmə, savadlanma).</p> <p>2. Müstəqil təfəkkür tərzinə malik olaraq öz subyektiv fəlsəfi ideyalarını formalaşdıracaq (mental nəticə- yeni bacarıq qazanma).</p> <p>3. Mənəvi və əxlaqi dəyərlərin təsiri altında daxilən kamilləşərək müstəqil fərd və şəxsiyyət kimi cəmiyyətdə gedən proseslərdə mütərəqqi şəkildə çıxış edəcək (mənəvi nəticə).</p>		
Tədris metodları	Mühazirə	90 dəqiqə müddəti olan mühazirənin təxminən 50-60 dəqiqəsində tələbələr yeni mövzu ilə tanış ediləcəklər. Dərs izahı əsasən Power-point slaydları vasitəsilə baş tutacaq. Qalan vaxtda yeni mövzu ilə bağlı tələbərə qaranlıq qalan məsələlər müzakirə ediləcək	
	Qrup müzakirəsi	90 dəqiqə müddəti olan seminarda müxtəlif vasitələrlə (prezentasiya, sual-cavab, diskussiya, örnək çalışmaları və s.) öncəki həftə müzakirədə müəllim tərəfindən danışılmış mövzunun tələbələr tərəfindən müzakirəsi aparılacaq. Ona görə də seminarda iştirak etmədən öncə əvvəlcədən müəllim tərəfindən təyin olunmuş bütün materiallar oxunmalı, qeydlər aparılmalıdır. Seminarlar əsasən tələbələrin dərsi necə öyrəndiyini ölçmək, suallarını səsləndirmək, qarşılıqlı müzakirələr apararaq həm mövzu ilə bağlı biliklərini dərinləşdirmək, həm də müzakirə etikasını öyrənmək üçün vasitədir.	
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət	Faiz (%)
	Davamiyyət		5
	Fəallıq		5
	Prezentasiya və ya esse		5
	Quizlər		15
	Aralıq imtahanı		30
	Final imtahanı		40
	Yekun		100

<p>Qiymətləndirmə kriteriyası</p>	<p>Esse haqqında:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Esse mövzuları qabaqcadan veriləcəkdir. 2. Esselər ən gec, dekanlıq tərəfindən təyin olunmuş final imtahanı günündən 5 gün əvvəl verilməlidir. Gecikən esselər qəbul edilmir. 3. Esselərin tərtibatı belə olmalıdır.: şrift ölçüsü: 14, interval: 1, həcm: ən azı 5 səhifə. Tərtibatı göstərilmiş qaydada olmayan esselər bal itirəcəklər. 4. Esse hazırlayarkən əsas tələb- mövzuya uyğun olaraq sərbəst düşünmək, tədqiqatçı mövqeyində çıxış etmək, daha çox subyektiv fikirlərə üstünlük verilməsidir. Şablon xarakterli, ümumi, mövzudan kənar fikirlərə və xüsusən köçürülmə hallarına qətiyyəən yol verilməməlidir. Bu hallar aşkar olunarsa, tələbəyə esseyə görə bal verilmir! 5. Esselərin müdafiəsi tələbi yoxdur. Ancaq istisna hal kimi, mübahisəli hallarda müəllim tərəfindən zəruri hesab edilə bilər. <p>Qiymətləndirmə:</p> <p>90-100 bal “A” (əla): Essenin sualına tam və ətraflı cavab verilmiş olmalıdır. Müstəsna şəkildə axıcı və aydın yazılmış, yüksək tənqidi analiz aparılmış, müxtəlif arqumentlərdən istifadə edilmiş esse olmalıdır. Paraqraflar arasında sıx məna əlaqəsi və ardıcılıq mövcud olmalıdır. Böyük qrammatik və orfoqrafik xətalardan uzaq olmalıdır.</p> <p>80-89 bal “B” (yaxşı): Yaxşı strukturlanmış və planlaşdırılmış, esse sualına müxtəlif mənbələrdən də yararlanaraq düzgün cavab verməlidir. Esse sualının içərisindəki alt-sualların (sub-questions) hamısına cavab verməməsi, öz fikrinin müxtəlif arqumentlərlə daha çox əsaslandırmaq əvəzinə, yazılı mənbələrdən daha çox istifadə etməsi və zəif yazılı mənbələrdən istifadə etmək bu aralıqdakı esseni “əla” kateqoriyasına sala bilmir.</p> <p>70-79 bal “C” (orta və ya qənaətbəxş): Esse sualı haqqında ümumi bir cavab qoyur, cavab sualla əlaqəlidir, ancaq kifayət qədər mənbədən yararlanılmayıb və kifayət qədər nümunələr istifadə edilməyib. Verilən nümunələr isə analitik şəkildə izah edilməyib.</p> <p>60-69 bal “D” (kafi): Esse sualını və ümumi mövzunu anlayan ancaq bunla bağlı çox az fakt və nümunə verən, detallı bilgi və araşdırmadan yoxsul esselərə verilən qiymətdir. İçində müxtəlif yanlış anlaşılımlar nəticəsində məna qopuqluğu mövcud olur.</p> <p>0-59 bal “F” (qeyri-kafi, belə fənnə görə heç bir kredit əldə olunmur): Esse sualına cavab yoxdur. Esse mövzusunə ümumi baxışdan əlavə heç bir əlavə bilgi, nümunə, fakt yoxdur. Təməl materiallardan belə istifadə edilməyib və ya doğru şəkildə istifadə edilmədiyini üçün ciddi məna əlaqəsizlikləri və qopuqluqları mövcuddur.</p> <p>"IC" (Natamam). Bu, yalnız 57-59 bal yığımış tələbələrə aiddir. Bu halda tələbələrə yenidən imtahan vermək üçün əlavə bir imkan verilir. Tələbə bunun üçün müəyyən olunmuş miqdarda ödəniş etməlidir. İmtahanı uğurla verdiləri halda onların nəticələri 60 bala tamamlanır. Lakin tələbə bu imkandan istifadə etməyə də bilər və həmin fənni, təhsil haqqını ödəməklə, yenidən götürüb oxuya bilər.</p> <p>Xəzər universitetinin qiymətləndirmə sistemi ilə bağlı əlavə məlumat üçün: http://www.khazar.org/az/menus/149/grading_policies_at_khazar_university</p> <p>Fəallıq: Dərsin interaktiv qaydada keçirilməsi nəzərdə tutulur. Aktivliyin qiymətləndirilməsi üçün tələbələrin dərs müddətində həyata keçiriləcək diskussiyalarda, sual-cavablarda fəal iştirak etməsi, prezentasiya təqdimatı, keçirilən dərslər üzrə geniş araşdırmalar aparıb müzakirələrdə təqdim etməsi tələb olunur.</p> <p>Akademik dürüstlük: Akademik dürüstlük Xəzər Universitetinin imicinin saxlanılmasında mühüm rol oynayır. Aşağıdakı hərəkətlər ciddi akademik pozuntu nümunələri və bu sübut varsa, cərimə olunacaq: qadağandır</p> <ul style="list-style-type: none"> - plagiat - icazəsiz digər şəxslərlə əməkdaşlıq
--	--

	<p>- saxtakarlıq, icazəsiz digər mövzunun təqdim edilməsi</p> <p>Plagiat haqqında: Plagiat digər insanların işlərinin istinad olunmadan istifadə edilməsidir. Plagiat edən və onları plagiat materialları ilə təminat tələbələr tapşırıqına görə avtomatik sıfır (0) alacaqlar. Tələbələr esse mətnində başqaların söz və haşiyəsində istifadə edərkən mütləq istinadlar göstərməlidirlər.</p> <p>Quiz haqqında</p> <ul style="list-style-type: none"> • Quizlər yazılı, açıq suallar şəklində keçiriləcək • Hər biri 7,5 bal olmaqla ümumilikdə yekun qiymətin 15%-ni təşkil edəcək • Dərs həftəsinin 4-cü və 13-cü həftələrində baş tutacaq • Quizlərdə hansı mövzulardan suallar olacağı və nə qədər sual olacağı əvvəlcədən tələbələrə bildiriləcək 		
Dərsə davamiyyət	<p>Tələbələr Xəzər Universitetinin davamiyyət qaydalarına riayət etməlidirlər. Onlar xəstə və ya rəsmi icazə aldığı (dekanlıq tərəfindən təsdiq olunmuş formada) hallardan başqa bütün dərslərdə iştirak etməlidirlər. Hər üzrsüz səbəbdən buraxılan dərs saati davamiyyətə ayrılan ballardan çıxarılacaq (hər 2 saat – 0,5 bal). Üzrsüz buraxılan sinif saatların sayı 25%-dan çox olduqda tələbə yalnız fakültə dekanının razılığı ilə imtahana buraxıla bilər.</p>		
Cədvəl (dəyişdirilə bilər)			
Həftə	Tarix (planlaşdırılmış)	Fənnin mövzuları	Dərslik/Tapşırıqlar
1.	18-22.09.2023	<p>Sillabusun presentasiyası. Fəlsəfəyə giriş</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fəlsəfə və onun predmeti. • Fəlsəfi ideyaların yaranması və inkişafı. • Fəlsəfəyəqədərki dünyagörüşü formaları. • Mifik təfəkkürdən fəlsəfi ideyalara keçid dövrü 	
2.	25-29.09.2023	<p>Qədim yunan fəlsəfəsinin yaranması</p> <ul style="list-style-type: none"> • Antik fəlsəfə və onun meydana gəlməsi. • Antik fəlsəfənin inkişafında əsas mərhələlər • Sokrataqədərki mərhələ 	<i>Esse mövzuları bu həftədə veriləcək</i>
3.	02-06.10.2023	<p>Antik yunan fəlsəfəsinin klassik mərhələsi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sokratın müdriklik fəlsəfəsi • Platon və onun dialoqları 	<i>Prezentasiya (prezentasiyada göstərilən müvəffəqiyyət fəallıq balı daxilində qiymətləndiriləcək)</i>
4.	09-13.10.2023	<p>Aristotel fəlsəfəsi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aristotelin metafizikası • Aristotelin məntiqi və onun izah olunma üsulları • Aristotelin sosial fəlsəfi fikirləri 	<i>Quiz (7,5%)</i>
5.	16-20.10.2023	<p>Orta əsrlər qərb fəlsəfəsi Orta əsrlər qərb fəlsəfəsinin xarakterik xüsusiyyətləri. Əsas istiqamətlər və mərhələlər. Patrística və sxolastika</p>	<i>Prezentasiya (prezentasiyada göstərilən müvəffəqiyyət fəallıq balı daxilində qiymətləndiriləcək)</i>

		fəlsəfəsi	
6.	23-27.10.2023	İntibah dövrünün fəlsəfəsi <ul style="list-style-type: none"> • İntibah humanizmi • Naturfəlsəfə və yeni təbiətşünaslıq konsepsiyaları • İslahatçılıq hərəkatı və sosial • nəzəriyyələr 	
7.	30-03.11.2023	Şərqi peripatetizmi <ul style="list-style-type: none"> • Şərqi peripatetizminin yaranması və əsas xarakterik xüsusiyyətləri • Bəhmənyar fəlsəfəsi • İbn Sina və onun elmi fəlsəfi ideyaları • N.Tusunin əxlaq fəlsəfəsi 	<i>Quiz (7,5 %)</i>
8.	06-10.11.2023	XVII əsr Qərbi Avropa fəlsəfəsi <ul style="list-style-type: none"> • XVII əsr Qərbi Avropa fəlsəfəsinin formalaşmasında əsas ideya mərkəzləri • Yeni dövr ingilis fəlsəfəsi və onun əsas nümayəndələri • Fransız maarifçiliyi 	<i>Prezentasiya (prezentasiyada göstərilən müvəffəqiyyət fəallıq balı daxilində qiymətləndiriləcək)</i>
Aralıq imtahanı			
9.	13-17.11.2023	Klassik alman fəlsəfəsi <ul style="list-style-type: none"> • Klassik alman fəlsəfəsində əsas istiqamətlər • İ.Kant və onun dialektikası • Hegelin obyektiv idealizmi 	
10.	20-24.11.2023	Müasir Qərb fəlsəfəsi <ul style="list-style-type: none"> • Müasir qərb fəlsəfəsinin yaranmasında ictimai siyasi mühitin rolu • Elmi texniki inqilablar və fəlsəfə • Əsas xarakterik xüsusiyyətlər və istiqamətlər 	
11.	27-01.12.2023	Pozitivizm və praqmatizm <ul style="list-style-type: none"> • Pozitivizm nədir? • Pozitivizmin əsas nümayəndələri • Praqmatizm və onun əsas mahiyyəti 	<i>Prezentasiya (prezentasiyada göstərilən müvəffəqiyyət fəallıq balı daxilində qiymətləndiriləcək)</i>
12.	04-08.12.2023	Həyat fəlsəfəsi və ekzistensializm <ul style="list-style-type: none"> • Həyat fəlsəfəsinin əsas predmeti • Freydingin psixanalizi • Ekzistensializmdə insan anlayışı • Kamyunun "Azad insan" anlayışı 	
13.	11-15.12.2023	İrrasionalizm <ul style="list-style-type: none"> • İrrasionalizm nədir? • İrrasionalizmlə rəasionalizmin əsas fərqləri • Şopenhauer və onun idrak nəzəriyyəsi 	<i>Quiz (7,5 %)</i>
14.	18-22.12.2023	İslam fəlsəfəsi <ul style="list-style-type: none"> • İslam dininin mahiyyəti və əsas ideyaları 	

		<ul style="list-style-type: none"> • Sufizm fəlsəfəsi • İslamda əxlaq anlayışı 	
5.	25-29.12.2023	Ümumi təkrar və diskussiya	<i>Essenin təhvil verilməsi</i>
		Final imtahanı	